

Onderwerp: Toelichting bij de belangrijkste commentaren bij de voorstellen voor een
aangepast Federaal Technisch Reglement
Datum: 16 april 2018
Contact: Steven Harlem
Telefoon: 0032 2 500 85 89
Mail: steven.harlem@febeg.be

Inleiding

Elia organiseert een consultatie over haar voorstellen voor een aangepast Federaal Technisch Reglement (FTR). De consultatie loopt van 15 maart 2018 tot en met 16 april 2018.

FEBEG verwelkomt deze consultatie en wenst Elia te bedanken om de *stakeholders* de mogelijkheid te bieden om hun opmerkingen en suggesties met betrekking tot deze voorstellen over te maken.

Het antwoord van FEBEG in het kader van deze consultatie bestaat uit **de volgende documenten**:

- een nota van BOP, B-DRA, Cogen, Edora, FEBEG, Febeliec en Ode met als titel 'Gemeenschappelijke opmerkingen van de niet-gereguleerde netgebruikers in het kader van de consultatie van Elia over het voorstel voor een aangepast Federaal Technisch Reglement;
- een Nederlandstalige versie van het voorstel voor een aangepast Federaal Technisch Reglement met door FEBEG aangebrachte *track changes* en commentaren;
- een toelichting bij de belangrijkste commentaren van FEBEG bij het voorstel voor een aangepast Federaal Technisch Reglement (d.i. onderhavige nota).

Deze drie documenten samen vormen het antwoord van FEBEG in het kader van deze consultatie. Dit antwoord is niet vertrouwelijk.

Het grote aantal - zowel tekstuele als inhoudelijke - opmerkingen maakt het nagenoeg onmogelijk om ze allemaal uitgebreid te toe te lichten. FEBEG heeft daarom beslist om **enkel de belangrijkste opmerkingen over te nemen in deze nota**. Dit neemt niet weg dat ook de opmerkingen aangebracht als '*comments*' of '*track changes*' in het FTR als volwaardige opmerkingen moeten worden beschouwd waarop FEBEG een gepaste actie of feedback verwacht.

Ook al geeft Elia aan dat de Franstalige versie voorrang heeft op de Nederlandstalige versie, FEBEG heeft voornamelijk de Nederlandstalige versie nagelezen en zijn opmerkingen daarop aangebracht. FEBEG is van oordeel dat het **aan Elia is om de coherentie tussen de Franstalige en de Nederlandstalige versie te verzekeren**. Een voorbeeld van dergelijke incoherentie tussen de taalversies is artikel 14.2°: kernontploffing in het Nederlands versus 'incident nucléaire' in het Frans.

Het voorstel voor een aangepast FTR is nog niet voldragen

FEBEG is van oordeel dat het voorstel voor een aangepast FTR niet voldragen is, en wel om de volgende redenen:

- De kwaliteit van het document met de voorstellen voor een aangepast FTR is ontoereikend. De tekst bevat **fouten, inconsistenties, onjuiste verwijzingen en onjuiste of foutieve nummering**. Er ontbreken definities en de vertaling laat nog heel wat te wensen over. Het gevolg is dat

FEBEG om en bij de 500 opmerkingen in ‘*comments*’ of ‘*track changes*’ bij de tekst heeft gemaakt.

- Een groot aantal van de opmerkingen van FEBEG valt ook te verklaren door het feit dat **niet alle input en feedback die door de stakeholders aan Elia werd gegeven tijdens een van de vele werkgroepen, werd geïntegreerd** in dit voorstel voor een aangepast FTR. FEBEG is daarom van mening dat de eerdere opmerkingen en standpunten die werden opgemaakt in het kader van de Elia Task Force ‘Implementation EU Network Codes’ nog steeds van toepassing zijn en deel moeten uitmaken van de documentatiebundel naar de competente autoriteiten.
- FEBEG is ook van oordeel dat de tekst van het voorstel van FTR **bijzonder complex is geschreven, met vaak overbodige toelichtingen**. In de tekst wordt bijvoorbeeld 97 keer verwezen naar het begrip ‘regelzone’ om aan te geven dat er geen verplichtingen kunnen opgelegd worden buiten de regelzone. Een duidelijke definitie van het toepassingsgebied van het FTR zou wellicht soelaas kunnen brengen. Het gebruik van afkortingen, hoofdletters, ... zou de leesbaarheid van de tekst ook aanzienlijk kunnen verbeteren. Om de leesbaarheid van het FTR te bevorderen, is het zeker en vast noodzakelijk dat de verwijzingen naar andere wetgeving zo duidelijk en concreet mogelijk gebeurt.
- Het mandaat van de Directie Energie gaf als duidelijke richtlijn mee: **‘geen revolutie, maar evolutie’**. Deze aanpak blijkt helaas niet uit het huidig voorstel van FTR waar bijzonder veel zaken gewijzigd worden. Heel wat aanpassingen houden geen verband met de omzetting van de Europese Netcodes of de implementatie van de door de stakeholders geïdentificeerde aspecten (*wish list*).
- Het voorstel voor een aangepast FTR bevat ook heel wat **voorstellen waarover nog geen consensus werd bereikt met de stakeholders**, bijvoorbeeld de studie over stormrisico, de aankoop van ondersteunende diensten, de flexibele toegang, de rechten en plichten in het kader van de implementatie van het ‘Beschermings- en herstelplan’, ... FEBEG is ook bijzonder bezorgd omdat bepaalde verwijzingen naar marktgebaseerde mechanismes (bv. aankoop van reactieve energie via een offertevraag) geschrapt en vervangen worden door een algemene en vage bepaling. In andere gevallen worden nieuwe verplichtingen geïntroduceerd zonder dat het duidelijk is of – en onder welke voorwaarden – daar een vergoeding zou kunnen tegenover staan (bv. invoering van flexibele toegang). FEBEG betreurt deze evolutie. Het is duidelijk de strategie om de discussie over eventuele marktgebaseerde mechanismes en eventuele vergoedingen in een tweede fase te voeren: FEBEG wenst in elk geval te **vermijden dat het gebruik van marktgebaseerde mechanismes of het correct vergoeden van bepaalde diensten nadien onmogelijk zou blijken omdat een regelgevende basis voor het gebruik van een marktgebaseerd mechanisme of de toekenning van een vergoeding ontbreekt**.
- FEBEG is ook van oordeel dat het voorstel voor een aangepast FTR nog op verschillende plaatsen moet bijgestuurd worden **om tot een evenwicht tussen de rechten en de plichten van de netbeheerder en de netgebruiker te komen**. Een eerste voorbeeld: het voorstel van FTR bevat strenge, duidelijke verplichtingen en aansprakelijkheden voor de BRP, maar niet de verplichting en de aansprakelijkheid van Elia voor het publiceren van de onbalansprijs. Een tweede voorbeeld: het voorstel van FTR bevat heel wat informatieverplichtingen vanwege de netgebruiker naar de netbeheerder terwijl informatie van de netbeheerder naar de netgebruiker ook zeer belangrijk is voor de integriteit en de veilige uitbating van de installatie van de netgebruiker. Een derde voorbeeld: het FTR bevat ook geen bepalingen over de mogelijke gevolgen voor de netgebruiker van de door de netbeheerder uitgevoerde interventies en bijhorende testen. De ervaring – bijvoorbeeld met Doel – leert nochtans dat ‘kleine interventies’ grote gevolgen kunnen hebben, met de uitschakeling van de centrale of het volledig onderbreken van de externe voeding tot gevolg. Dit zou beter in het nieuw

reglement geregeld moeten worden. Het is niet voldoende om zich te beperken tot de risico's voor de personen en de goederen zoals vermeld in de nieuwe artikel 12.

Om bovenstaande redenen, stelt FEBEG zich dan ook de vraag of het huidige voorstel voor aangepast FTR wel voldoende voldragen is om reeds het voorwerp uit te maken van een finale consultatie. Gelet op de kwaliteit van de tekst zullen **per definitie nog heel wat aanpassingen, verbeteringen en aanvullingen** moeten aangebracht worden.

FEBEG dringt er daarom op aan **om de discussies in alle transparantie met de *stakeholders* voort te zetten**, ook na de consultatie door Elia.

Voorstellen voor een aangepast FTR

Titel I – Algemeen

Algemeen:

Met het oog op het creëren van een evenwicht tussen de rechten en de plichten van de netgebruiker en de netbeheerder betreurt FEBEG dat er geen artikel wordt opgenomen dat een aantal verplichtingen en aansprakelijkheden voor Elia met betrekking tot informatie aan te leveren aan de netgebruiker definieert, bijvoorbeeld het publiceren van de onbalansprijs, het doorsturen van informatie naar de evenwichtsverantwoordelijke om *counter balancing* te vermijden of het informeren van de netgebruiker om de integriteit en veilige uitbating van de installaties van de netgebruiker te waarborgen.

Per artikel:

- Artikel 1: FEBEG heeft **bijzonder veel opmerkingen over de definities**, waaronder:
 - o het ontbreken van definities, bijvoorbeeld aansluitingscontract, coördineerbaarheid, efficiëntie, industrieel gesloten net versus gesloten distributienet, ...;
 - o het ontbreken van een definitie van het toepassingsgebied van dit FTR, bijvoorbeeld netkenmerken volgen bijlage N1, deze regels gelden enkel voor de regelzone België, ...;
 - o de gedefinieerde begrippen moeten eenduidig zichtbaar zijn in de tekst, bijvoorbeeld door ze aan te duiden met een hoofdletter;
 - o de hiërarchie van het FTR ten opzichte van de overige wetgeving moet duidelijk bepaald en afgebakend worden, bijvoorbeeld ten opzichte van regelgeving voor nucleaire veiligheid, de toevoegingen bij definities die reeds in de Elektriciteitswet gedefinieerd worden zijn problematisch, de verwijzingen naar andere wetgeving (bv. art 12 §1 en art 188 primo van het FTR) zijn onduidelijk, ... ;
 - o het dubbel of verkeerd gebruik van de term 'Commissie': die term verwijst normaal naar de CREG, maar wordt nu ook gebruikt om te verwijzen naar de Europese Commissie; in art 90 §1 is het volgende geschreven 'of het verlies van regulatoren van deze productie eenheid' met de onduidelijke en verwarrende term 'regulatoren; ...;
 - o het gebruik van dubbele benamingen voor hetzelfde begrip, bijvoorbeeld 'balanceringsverantwoordelijke' en 'evenwichtsverantwoordelijke';
 - o de aangepaste definitie van netgebruiker moet breder zijn dan enkel de eigenaar of een derde die contractueel optreedt als eigenaar.

- Artikel 2, §1: **Niet de netbeheerder, maar de regulator moet eventuele bijkomstige kwaliteitsaspecten opstellen.** Enkele belangrijke kwaliteitsaanduidingen – volgens FEBEG – zijn het niveau van de beschikbaarheid van de interconnectiecapaciteit bij piekvraag en het niveau van de liquiditeit op de markt voor balanceringsproducten en ondersteunende diensten.

- Artikel 3, §1: FEBEG dringt aan op **meer detail en verduidelijking over de documenten die moeten goedgekeurd worden door de regulator.**
- Artikel 3, §2: De **lijst met beoordelingscriteria voor de CREG is onvolledig.** Ook de algemene criteria uit de Europese regelgeving zijn relevant: redelijkheid, niet-discriminatie, transparantie, ...
- Artikel 14: Noodsituaties moeten eveneens kunnen worden ingeroepen door de netgebruikers en de marktpelers.
- Artikel 15: Wanneer Elia maatregelen neemt in geval van noodsituaties, moet Elia daarbij ook **rekening houden met het effect van deze maatregelen op de installaties van de netgebruiker.**

TITEL II. – Planningsgegevens van het net

Algemeen:

Het FTR bepaalt hoe de netbeheerder informatie voor de planning van het net kan opvragen bij de netgebruiker (art. 31 en 32). FEBEG betreurt dat niet wordt voorzien dat de netgebruiker op een transparante en structurele manier wordt betrokken bij de planning van het net.

Per artikel:

- Artikel 35: Dit artikel is verwarrend en overbodig aangezien het in gebruik nemen van installaties al beschreven wordt in het aansluitingscontract.

TITEL III. – Aansluiting op het transmissienet

Algemeen:

Geen algemene opmerkingen.

Per artikel:

- **Artikel 38, §2: FEBEG wenst opnieuw te benadrukken dat sommige installaties niet kunnen voldoen aan de voorgeschreven technische vereisten. Elia heeft daarom meegedeeld dat een derogatie zal aangevraagd worden voor productie-eenheden type A en B die zijn aangesloten op een spanning boven 110 kV. Deze derogatie is absoluut noodzakelijk. De netgebruikers betreuren evenwel dat geen gelijkaardige derogatie wordt aangevraagd voor productie-eenheden type C die zijn aangesloten boven een spanning van 110 kV: de huidige regeling leidt tot een ongelijke behandeling van installaties type C aangesloten op een spanning boven 110 kV en deze aangesloten op een spanning onder 110 kV of via een gesloten distributiesysteem. Bovendien dringt FEBEG erop aan dat Elia de toekomstige Europese evoluties voor type C-eenheden strikt toepast.**
- Artikel 49, 1bis: FEBEG stelt een nieuwe paragraaf voor waarin wordt voorzien dat de netgebruiker eveneens in de mogelijkheid moet zijn minimumvereisten te communiceren.
 - Hoofdstuk III.I.4: Wat is de meerwaarde van dit hoofdstuk? Kan dit hoofdstuk niet eenvoudig vervangen worden door een verwijzing naar een eerdere versie van het FTR? Het herhalen van de oude wetgeving heeft hier geen zin aangezien de versie uit 2002 van het FTR gebaseerd was op het onderscheid tussen regelende en niet-regelende productie eenheden. Hoe wordt een onderscheid gemaakt tussen bestaande installaties wanneer volgende *updates* van het FTR worden ingevoerd?

- Hoofdstuk III.1.5: De uitzonderingen voor noodgeneratoren moeten expliciet vermeld worden.
- Artikel 74, §4, 1°: Vanwaar komt de 50%-grens? Volgens FEBEG is dit strenger dan de vooropgestelde Europese regels.
- Artikel 76, 1° en 2°: Zijn de vermelde tijden te combineren? Kan dit niet samengevat worden naar 47.5Hz en 49Hz. voor 30 minuten? Volgens FEBEG stelt er zich hier vooral een probleem bij rechtstreeks aangesloten motoren en generatoren: de flux stijgt, en daardoor de opwarming van de stator.
- Artikel 86, §1, laatste alinea (en ook artikel 88, §2): **Wanneer er verwezen wordt naar de Europese netcodes is het aan te raden dat deze bepalingen integraal worden overgenomen, en niet volgens eigen interpretatie.** De NC RfG maakt in deze context geen onderscheid tussen type A en de andere types. Dit geldt ook voor bijvoorbeeld artikel 96, §2 waar de ondergrens van 110kV in de NC RfG niet wordt vermeld.
- Artikel 87, §1: Dit artikel geldt enkel voor eenheden aangesloten op het transmissienet. Hoe zal de informatie-uitwisseling lopen voor eenheden aangesloten op andere netten dan het transmissienet?
- Artikel 90, §2: Het is niet duidelijk wat bedoeld wordt met 'kenmerken van de instrumenten'.
- Artikel 92, §1. Volgens FEBEG is de tweede figuur niet conform met figuur 7 uit de NC RfG, namelijk $U_{max} = 1.1$ pu wat niet overeenkomt met de 1.118 pu in het voorstel van FTR.
- Artikel 92, §3 en artikel 96, §2: De formule uit het oude technische reglement van 2002 werd gekopieerd zonder check van de gebruikte coëfficiënten die elke basis verliezen voor de aansluiting van nieuwe eenheden. Moet deze formule niet geactualiseerd worden?
- Artikel 93 en 97, tabellen: $T_{clear} = 0,2$. **De NC RfG eist een standaardwaarde tussen 0.14 en 0.15. Bovendien vereist de NC RfG dat voor 0.14 tot 0.25 een verantwoording wordt afgeleverd waarom de systeembeveiliging en het veilig bedrijf deze waarde vereisen.**
- Artikel 96, §2: Elia dient te waken over de **consistentie wat betreft de plaats waar reactief vermogen wordt gemeten en moet worden verzekerd** over alle mogelijke configuraties heen, namelijk 'synchroon' versus 'PPM' en 'transmissienetbeheerder' versus 'distributienetbeheerder'.

- Artikel 96, §3: Wat betreft de injectie van stroom bij een overspanning bij PPM's, vermeldt de **documentatie van Vestas V1.26 enkel spanningsdips, geen spanningsstijgingen.** VESTAS V1.26: '9.6.1 Symmetrical Reactive Current Contribution. During symmetrical voltage dips, the wind farm will inject reactive current to support the grid voltage. The reactive current injected is a function of the measured grid voltage.'

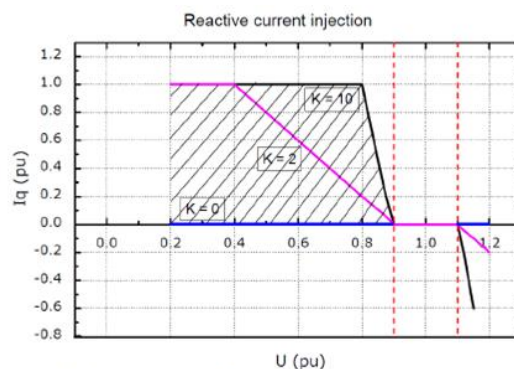

Figure 9-6: Reactive current injection

- Artikel 100, §5: **De Algemene Voorschriften (4.1.6) bepalen duidelijk dat de regels betreffende ramp rate slaan op het geheel van batterijen en niet op de individuele batterij:** 'The active power gradient restriction is only applicable following the connection of the overall SPM system

and not during normal operational mode. Note that the connection of a single non-stationary storage unit, as an electric vehicle (not the overall SPM), would not therefore require an active power gradient restriction on either charging or discharging modes'.

- Artikel 100, §8: De 'state of charge' dient altijd te worden bepaald rekening houdend met de technische kenmerken van de installatie.
- Onderafdeling III.I.5.6.2: De NC RfG bevat geen specifieke regels voor *onshore* geconnecteerde en *offshore* geconnecteerde parken. Deze onderafdeling heeft met andere woorden geen toegevoegde waarde.
- Artikel 121, en bij uitbreiding algemener: Elia stelt dat de **netgebruiker capaciteiten boven de minimumvereisten moet ter beschikking stellen**. De netgebruiker mag dit enkel weigeren om grondige gemotiveerde technische redenen. **Het moet eveneens mogelijk zijn om dit te weigeren op basis van andere dan technische redenen**. Dit is trouwens ook de intentie van de NC RfG: 'Art. 13.1.a.iii: *the power-generating facility owner shall not unreasonably withhold consent to apply wider frequency ranges or longer minimum times for operation, taking account of their economic and technical feasibility*' en in 'Art. 16.2.b: *If wider voltage ranges or longer minimum times for operation are economically and technically feasible, the power-generating facility owner shall not unreasonably withhold an agreement*'.

- **Artikel 144 en 162, §2: Elia creëert een regelgevende basis in het FTR voor het concept van de flexibele toegang.** Dit is een eenzijdig voorstel van Elia waarover op dit ogenblik geen consensus bestaat met de netgebruikers. Voor FEBEG is het primordiaal dat de netbeheerder wordt verplicht om maximaal productie-installaties aan te sluiten en dat de netbeheerder te allen tijde gestimuleerd wordt om te investeren in de uitbreiding en versterking van het net. FEBEG is daarom van oordeel dat het huidige voorstel voor flexibele toegang tekort schiet. Onder meer de volgende aspecten dienen samen met de stakeholders verder uitgediept te worden en toegevoegd te worden in het FTR: (1) de beschrijving van de situaties waarin de netbeheerder een flexibele toegang mag opleggen, (2) de gedetailleerde verplichting voor de netbeheerder om welbepaalde voorwaarden – bijvoorbeeld maximaal percentage flexibele toegang per jaar – en de periode van de flexibele toegang in het aansluitingscontract op te nemen, (3) het creëren van de wettelijke basis om de netgebruiker, na het verstrijken van de periode van flexibele toegang, te vergoeden – via het model van *redispatch* – voor bijkomende afregelingen en (4) het toezicht van de CREG op het redelijk karakter van de voorwaarden en de periode van flexibele toegang. FEBEG ervaart het huidige voorstel als onevenwichtig met onvoldoende garanties voor de netgebruiker.

- Artikel 162, §5: **De geldigheidsduur van een detailstudie kan niet zomaar gewijzigd worden na uitgifte van deze detailstudie:** dit zorgt voor rechtsonzekerheid bij project investeerders.
- Artikel 164, §1 en §2: **De analysecriteria voor een ingrijpende modernisering moeten meer in detail beschreven worden en afgestemd worden op de resultaten van de bespreking met de stakeholders in de werkgroepen van Elia.** FEBEG stelt vast dat onder andere de volgende besproken aspecten ontbreken: een verwijzing naar de 20 % en 50 % capaciteitsstijging, de toelating om met wisselstukken te werken, de 'ad hoc'-benadering, ... Bovendien lijkt het FEBEG aangewezen om te vermelden dat de lijst, bedoeld in §2, moet goedgekeurd worden door de bevoegde regulator.
- **Artikel 188 m.b.t. de overgangsbepalingen:** FEBEG heeft een aantal vragen en opmerkingen met betrekking tot dit artikel.
Vragen:
 - o Welke eisen zullen van toepassing zijn op lopende projecten wanneer Elia een aanpassing van het net eist, bijvoorbeeld van 70kV naar 110 kV?

- Hoe zal het onderscheid gemaakt worden tussen de categorieën van bestaande installaties indien de connectiecodes in de toekomst nog eens worden gewijzigd? Het lijkt FEBEG aangewezen om ergens expliciet te verduidelijken dat **de regels die gelden tijdens het afsluiten van het aansluitcontract van toepassing blijven tot een ingrijpende modernisering plaatsvindt.**

Opmerkingen met betrekking tot de datum waarop deze regels in werking zullen treden:

- FEBEG wenst er de aandacht op te trekken dat de **praktische toepassing van de regels voor bestaande en nieuwe installaties juridische onzekerheid voor de investeerders dreigt te creëren.** Het probleem stelt zich als volgt:
 - Artikel 4.2. van de NC RfG stelt dat een elektriciteitsproductie-eenheid waarvoor geen bindende overeenkomst voor de aankoop van het belangrijkste onderdeel van de productie-installatie is gesloten binnen de twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening (d.i. 17 mei 2018), als nieuw moeten beschouwd worden.
 - Artikel 7.4 van de NC RfG schrijft aan de andere kant voor dat de relevante netbeheerder of de netbeheerder technische voorschriften moet uitwerken en voorleggen aan de competente overheid voor goedkeuring binnen de twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening (d.i. 17 mei 2018).
 - Het gevolg is dat op 17.05.2018 bepaalde investeringen als nieuw zullen worden beschouwd terwijl er nog geen beslissing is genomen door de competente autoriteit over de nieuwe vereisten die van toepassing zullen zijn. In België wordt de beslissing over deze nieuwe vereisten verwacht met de goedkeuring van het FTR voorzien voor november 2018, d.i. zes maanden na de indiening in april 2018. Bovendien blijft Elia bij het beoordelen van aansluitingsaanvragen verwijzen naar de voorwaarden in het bestaande FTR terwijl nieuwe en dus andere vereisten van toepassing zullen zijn op de installatie. Dit creëert een periode - bijna een jaar - van grote onzekerheid die alle investeringen dreigt af te remmen.
- FEBEG roept alle betrokkenen dan ook om deze onzekerheid zo snel mogelijk weg te nemen zodat het investeringsklimaat niet negatief wordt beïnvloed. Artikel 4.2, laatste zin, van de NC RfG biedt daartoe de mogelijkheid: *‘Een lidstaat kan erin voorzien dat de regulerende instantie in gespecificeerde omstandigheden kan bepalen of de elektriciteitsproductie-eenheid als een bestaande productie-eenheid dan wel als nieuwe productie-eenheid moet worden beschouwd’.*
- Deze mogelijkheid werd reeds gebruikt in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk door de datum vanaf wanneer een installatie in principe als nieuw moet worden beschouwd met een jaar te verschuiven. **In België zou de datum vanaf wanneer een installatie als nieuw wordt beschouwd - thans 17 mei 2018 - eveneens kunnen aangepast worden** zodat die samen valt met de inwerkingtreding van het FTR.
- **De regels voor bestaande installaties kunnen enkel worden aangepast door Europa** indien de algemene veiligheid van het Europese net dit vereist. België kan dit niet op eigen houtje aanpassen.

TITEL IV. - Toegang tot het transmissienet voor een transmissienetgebruiker.

Algemeen:

FEBEG vindt het belangrijk om in deze titel voldoende te verduidelijken dat het **ter beschikking gestelde vermogen wordt gedefinieerd in het aansluitcontract** en niet in het toegangscontract.

In het voorstel voor een aangepast FTR ontbreekt ook een drop-procedure die de mogelijkheid creëert om een toegangspunt te schrappen vóór een bepaalde einddatum. Indien de elektriciteitsleverancier het leveringscontract met zijn klant beëindigt conform de bepalingen van dat contract, dan beëindigt dit niet automatisch de aanduiding van die elektriciteitsleverancier als

toegangshouder of als toegangsverantwoordelijke. Die aanduiding kan enkel gewijzigd worden door een vervroeging van de einddatum van de aanduiding. Dit is niet mogelijk zonder dat de toelatingen van Bijlage 12 en Bijlage 13 bij het toegangscontract worden verleend door de klanten. In de praktijk worden Bijlage 12 en Bijlage 13 echter zeer zelden ondertekend omwille van commerciële moeilijkheden. Zelfs indien de voormalige klant de vraag tot beëindiging van de aanduiding van zijn voormalige leverancier als toegangshouder ondertekent, blijven er meerdere onduidelijkheden.

De onmogelijkheid om een toegangspunt te schrappen en de eventuele onduidelijkheden staan in schril contrast met de eenduidige, evenwichtige en soepele drop-procedure in de federale regelgeving voor aardgas en in de gewestelijke regelgeving voor elektriciteit en aardgas.

FEBEG stemt dan ook voor om de reeds bestaande federale 'drop'-procedure voor aardgas, zoals voorzien in de artikelen 103-104 van het KB van 23 december 2010, *mutatis mutandis* over te nemen in het FTR.

Het lijkt FEBEG niet meer dan logisch dat op federaal niveau gelijkwaardige 'drop-procedures' voor elektriciteit en aardgas worden voorzien.

Per artikel:

- Artikel 194: Het toegangscontract moet ook een verwijzing naar de leverancier bevatten. Dit is noodzakelijk in het kader van de regels voor de energieoverdracht.
- Artikel 194, a: De betalingsvoorwaarden met betrekking tot aansluiting moeten in het aansluitcontract worden opgenomen.

TITEL V. – Evenwicht.

Algemeen:

FEBEG wenst twee algemene opmerkingen te formuleren met betrekking tot deze titel:

- FEBEG stelt vast dat de voorgestelde veranderingen minder ruimte bieden aan de marktspelers en meer mogelijkheden aan de netbeheerder geeft: het nieuwe FTR bevat dus meer elementen die de richting van een *central dispatch*-systeem uitgaan. Enkele voorbeelden: het verplicht aanbieden van alle capaciteit en flexibiliteit aan de netbeheerder, het verplicht aan bieden van alle capaciteiten bovenop de technische voorschriften aan de netbeheerder, de netbeheerder die de bevoegdheid krijgt om het gedrag van eenheden (*set punt* voor type C opslag, *ramp rates* voor opslag,...) te sturen, ...

- De algemene voorschriften zijn in principe enkel van toepassing op nieuwe eenheden of eenheden die een ingrijpende wijziging hebben ondergaan. De marktoperatoren willen vanzelfsprekend nog verder gebruik maken van de bestaande eenheden om ondersteunende diensten te blijven leveren. FEBEG is bezorgd dat via de productbeschrijving van de ondersteunende diensten impliciet voorschriften zullen opgelegd worden waardoor bestaande eenheden niet langer ondersteunende diensten zullen kunnen leveren wat gevolgen zal hebben voor de liquiditeit en prijzen op deze markt. FEBEG zou het op prijs stellen, mochten de nodige waarborgen ingebouwd worden dat niet het geval zal zijn.

Per artikel:

- Artikel 201, §1: FEBEG is van oordeel dat de omschrijving van de evenwichtsverplichting in het FTR ruimer is dan de definitie in artikel 17, §1 van de EB GL. De EB GL beperkt de evenwichtsverplichting tot *real-time* terwijl Elia in het midden laat om welk *timeframe* het gaat. In de EB GL moet de evenwichtsverantwoordelijke 'ernaar streven om in evenwicht te zijn' terwijl in definitie in het FTR de evenwichtsverantwoordelijke zijn 'evenwicht moet behouden'.

FEBEG dring er op aan dat de definitie van de evenwichtsverplichting uit de EB GL correct wordt overgenomen, en er geen eigen interpretatie aan wordt gegeven.

- Artikel 201, §1 bevat ook geen verwijzing naar de status van het net volgens GL SO: '*normal, alert, emergency, black-out, restoration*'. In het artikel moet dan ook verduidelijkt worden wanneer de markt werkt en wanneer Elia het heft in handen neemt (*central dispatch*), aangezien de evenwichtsverantwoordelijken pas normaal kunnen werken wanneer het net zich in de status '*normal*' of '*alert*' bevindt.

- Art 201 §3: In dit artikel creëert Elia een wettelijk basis om middelen en procedures op te leggen aan de evenwichtsverantwoordelijke. Ook dit artikel is een eenzijdig voorstel van Elia waarover op dit ogenblik geen consensus bestaat met de netgebruikers: FEBEG beschouwt het als onevenwichtig met onvoldoende waarborgen voor de netgebruiker. FEBEG betwist ook de meerwaarde van het artikel: het is dubbel met artikel 201 dat de evenwichtsverantwoordelijke verplicht om alle redelijke middelen te voorzien om zijn taak uit te voeren. Bovendien zorgt de onbalansprijs reeds voor een bijkomende financiële stimulans. En, tot slot, de netbeheerder heeft ook al de mogelijkheid om de bekwaamheid, e.d. van de evenwichtsverantwoordelijke te controleren bij het afsluiten van het BRP-contract. Het artikel creëert ook onduidelijkheid over de aansprakelijkheid van de evenwichtsverantwoordelijke door de combinatie van verplichtingen. Welke verplichting heeft voorrang: het nastreven van het evenwicht in *real-time* of het volgen van de hem opgelegde middelen en procedures? Wat zijn de gevolgen voor de evenwichtsverantwoordelijke wanneer hij zijn evenwichtsverplichting is nagekomen maar niet de oplegde middelen en procedures heeft gevolgd? De redactie van het artikel is evenmin aanvaardbaar. Artikel 201, §1 schrijft voor dat de evenwichtsverantwoordelijke alle redelijke middelen moet voorzien. Artikel §3 heeft het dan over 'middelen' - ze hoeven zelfs niet redelijk te zijn - en bijkomend procedures wat dus veel verder gaat dan artikel 201, §1. FEBEG begrijpt ook niet waarom *off shore*-modules expliciet worden vermeld: is dit niet discriminerend en stigmatiserend?

- HOOFDSTUK V.II - Evenwichtsverantwoordelijke: FEBEG is van mening dat in deze context een artikel ontbreekt dat beschrijft hoe de BRP zijn verplichtingen kan nakomen. Om dit te remediëren, vraagt FEBEG om de verwijderde onderafdeling II: 'Voor wat betreft de netbeheerder', en in het bijzonder artikel 159, opnieuw in te voegen. In het vroegere artikel 159, § 4 moet dan verduidelijkt worden dat de netbeheerder de onbalansprijs in *real time* moet publiceren, dat hij geaggregeerde informatie moet overmaken aan de evenwichtsverantwoordelijke om *counter balancing* te vermijden en dat de netbeheerder in *real time* de positie van de perimeter van BRP zal weergeven.

- Artikel 204: De tellingen zoals beschreven in HOOFDSTUK IX.VI. - Metingen en tellingen moeten beschikbaar gesteld worden door Elia voor het bepalen van de onbalans.
- Artikel 206 en 207: FEBEG is van oordeel dat het artikel moet geherformuleerd worden zodat de mogelijkheid wordt gecreëerd om op een andere manier de actieve netverliezen te compenseren, bijvoorbeeld door de verliezen aan te kopen zoals ook gebeurt in de buurlanden en het op distributienet.
- Artikel 211, 2°: Het verdelen van het actief vermogen tussen de evenwichtsverantwoordelijken moet mogelijk zijn op basis van andere verdeelsleutels dat een vast percentage. Het FTR heeft niet tot doel andere verdeelsleutels uit te sluiten.
- Artikel 211, 3°, c.: Is het met dit artikel nog steeds mogelijk om te werken met het verschil tussen de hoofdmeter en de submeter, of zijn aparte meters noodzakelijk?

- Art 219: De netbeheerder zou enkel een programma mogen kunnen weigeren indien het in onevenwicht is.
- Artikel 242 §2: De invoering van het begrip coördineerbaarheid is noodzakelijk om te vermijden dat verplicht en retroactief investeringen worden opgelegd aan kleine productie-eenheden die vaak niet stuurbaar zijn.

TITEL VI. – Beheer van het net

Algemeen:

De bestaande artikelen 244 en 250 zijn verwijderd: FEBEG vraagt zich af waar de publicatieplicht van de netbeheerder nu behandeld wordt.

FEBEG betreurt dat in deze titel de verwijzingen naar marktgebaseerde mechanismes (bv. aankoop van reactieve energie via een offertevraag) geschrapt en vervangen worden door een algemene en vage bepaling. Dit is ook een eenzijdig voorstel van Elia waarover op dit ogenblik geen consensus bestaat met de netgebruikers: FEBEG beschouwt het als onevenwichtig met onvoldoende waarborgen voor de netgebruiker die op dit ogenblik – bijvoorbeeld voor reactieve energie – kunnen rekenen op een marktgebaseerd proces met offertevragen.

In deze titel ontbreekt dus elke duidelijke basis voor een marktgebaseerd proces of voor een correcte vergoeding van de ondersteunde dienst of van de opgelegde maatregel voor het beheer van congestie. FEBEG stelt vast dat op andere plaatsen wel een dergelijke basis is voorzien, bijvoorbeeld artikel 245 voor de balanceringsdiensten.

FEBEG stelt dan ook voor om in deze titel een duidelijke wettelijke basis te creëren die de mogelijkheid openhoudt voor de invoering van een marktgebaseerd mechanisme of voor een correcte vergoeding voor het leveren van ondersteunende diensten of voor de oplegde maatregelen in het kader van congestiebeheer.

FEBEG wenst in elk geval te vermijden dat het gebruik van marktgebaseerde mechanismes of het correct vergoeden van bepaalde diensten nadien onmogelijk zou blijken omdat een regelgevende basis voor het gebruik van een marktgebaseerd mechanisme of het toekenning van een vergoeding ontbreekt.

Per artikel:

- Artikel 255, §2, 3° maar ook 264, §1: FEBEG vindt het uitermate belangrijk dat de basisprincipes van het congestiebeheer, namelijk *redispatching* inclusief de *freedom of redispatch*, zoals beschreven in iCAROS, worden verankerd in het FTR. Een definitie van *redispatching* en een beschrijving van de basisprincipes dringt zich dan ook op.
- Artikel 256, §2: Welke verplichtingen gelden voor aggregatoren die willen deelnemen aan congestiebeheer? FEBEG wenst ook de noodzaak voor de integratie van het concept van coördineerbaarheid te herhalen (zie ook opmerking bij artikel 242, §2).
- Artikel 261: Het is niet mogelijk voor productie-eenheden type B – en in het bijzonder HEB-installaties – om binnen de 5 minuten het uitvallen van een installatie te communiceren.
- Artikel 265, g: **De vermelde vergoedingen in het kader van het mechanisme voor de aanpassing van het programma moeten alle redelijke kosten dekken.**
- Artikel 268, §3: De kosten die de programma-agent moet dragen, moeten redelijk zijn. Er moet ook rekening gehouden worden met de netconfiguratie van Elia en eventuele overmacht.

- Artikel 269, §2: De transmissienetbeheerder kan voorwaarden opleggen aan de hervatting van de productie van offshore windparken. Het opleggen van dergelijke voorwaarden is aanvaardbaar, maar zou onder het model voor redispatch moeten vallen.

- **HOOFDSTUK VI.IV. – Beschermings- en herstelplan: FEBEG is van oordeel dat de voorgestelde kapstok heel breed is. Op dit ogenblik ontbreekt duidelijkheid over de rechten en plichten van de verschillende marktrollen. FEBEG wenst zich dan ook niet uit te spreken over dit hoofdstuk, maar een voorbehoud te formuleren. Het uiteindelijke standpunt van FEBEG zal afhangen van de effectieve invulling van deze rechten en plichten. FEBEG dringt er op aan dat de stakeholders maximaal bij dit proces worden betrokken via de Elia Users’ Group.**

- Artikel 271: De overgangsperiode moet zodanig opgebouwd worden dat de mogelijke negatieve impact voor de BRP beperkt is.
- Art 279, §5: Dit artikel is veel te vaag.
- Art 279, §7: FEBEG vraagt de netbeheer om ook rekening te houden **met de eisen voor nucleaire veiligheid voor de prioritaire voeding van de nucleaire hulpdiensten van de nucleaire installaties, alsook met SEVESO bedrijven en luchtvaartbegeleiding.**

TITEL VII. – Tellingen en metingen.

Algemeen:

Het onderscheid tussen ‘metingen’ en ‘tellingen’ is niet duidelijk. De begrippen lijken door elkaar gebruikt te worden.

Per artikel:

- Artikel 327: **De toegangsgegevens moeten ook beschikbaar gesteld worden aan de evenwichtsverantwoordelijke** voor het bewaren van het evenwicht en de leverancier voor de verwerking van de energieoverdracht.

TITEL VIII. – Specifieke bepalingen tussen de beheerders van het transmissienet en de beheerders van het openbaar distributienet of van het plaatselijk transmissienet in de regelzone.

Geen opmerkingen.

TITEL IX. – Regels van toepassing op de gesloten industriële netten en op hun relaties met de transmissienetbeheerder

Algemeen:

Aangezien het FTR enkel transmissie bespreekt, kunnen de definities aangaande gesloten industriële netten en gesloten distributienetten eenvoudiger worden omschreven. Het onderscheid is maar één keer relevant artikel 368, wat dan tot discriminatie leidt.

TITEL X. – Registratie van gegevens.

Geen opmerkingen.

TITEL XI. – Slotbepalingen

Geen opmerkingen.

BIJLAGEN

- Bijlage 1A, 2A heeft geen voorwerp, aangezien dit bestaande installaties betreft.
- Bijlage 1B geldt enkel voor de installaties van Elia.
- Bijlage 2B: De interpretatie van de hoofdingen is onmogelijk: de afschakeltijd moet volgens de NC RfG altijd beneden 250ms liggen.
